

Meneer de minister,
Geachte collega's,
Dames en heren,

Ik wens de kinderrechtencommissaris en zijn team te feliciteren met hun jaarverslag en werk het voorbije jaar. Het is de vijfde keer dat ik als parlementsvoorzitter de presentatie van het jaarverslag bijwoon en kort mag reageren. “Kinderrechten zijn geen luxeproduct”, “Rechten werken”, “Kinderen en jongeren vallen tussen de plooiën”, het zijn maar enkele van de titels die de voorbije vijf jaar naar voren zijn geschoven. Ze getuigen keer op keer van gedrevenheid en enthousiasme voor kinderen en hun rechten.

Een decretale opdracht van het Kinderrechtencommissariaat is het beter bekendmaken van het kinderrechtenverdrag, bij kinderen en jongeren, bij de bredere publieke opinie en zeker ook bij beleidsmakers en Vlaamse volksvertegenwoordigers. Het Kinderrechtencommissariaat zet sterk in op het informeren van onze Vlaamse Volksvertegenwoordigers. Zo kunnen zij problemen waarmee kinderen te maken hebben opnemen en op de agenda in het Vlaams Parlement plaatsen. Er is vandaag geen Vlaams kinder- en jeugdbeleid denkbaar zonder een expliciete verwijzing naar kinderrechten.

Ik wil ook mijn dank en waardering uitdrukken naar u allen hier aanwezig. We zijn hier vandaag met velen. Komende uit verschillende disciplines en uit een ongetwijfeld grote verscheidenheid aan beroepssectoren, verenigt u zich rond het belang van het kind, toch het dragende concept als het over kinderrechten gaat.

Als we het hebben over het belang van het kind, moeten we er op wijzen dat rechten van kinderen ook plichten van het kind inhoudt. Kinderen hebben bijvoorbeeld recht op onderwijs, maar de plicht om onderwijs te volgen; de *leerplicht* is zelfs opgenomen in onze grondwet. Kinderen hebben recht op een eigen mening, maar de plicht om respect op te brengen voor andermans mening en beleefd te zijn tegenover anderen. Kinderen hebben recht op vrijheid, maar de plicht om bijvoorbeeld te gehoorzamen aan ouders en het schoolreglement of het verkeersreglement te respecteren. Kinderen hebben recht op veiligheid en bescherming, maar de plicht om de integriteit van andere kinderen te respecteren en zelf anderen bijvoorbeeld niet te pesten. Kinderen hebben recht om beschermd te worden tegen kinderarbeid, maar dat ontslaat het kind niet van de plicht om een handje mee te helpen in het huishouden.

Kinderrechten zijn dus niet absoluut, maar ingebed in een referentiekader dat de garantie is voor de individuele vrijheid. Het kind dient opgevoed te worden in het besef dat er normen zijn waaraan het zichzelf dient af te meten, om op die manier zijn rechten te kunnen uitoefenen. Maar niet elk kind bevindt zich daarbij in een ideale situatie. Sommige jongeren groeien op in gezinnen waar de ouders niet de juiste basiswaarden en normen overbrengen aan hun kinderen. Of ze leven in een culturele omgeving die specifieke normen hoger zet dan de basiswetten van onze gemeenschappen. De besnijdenis van jonge meisjes is daar een extreem, maar helaas realistisch voorbeeld van.

Kinderen en jongeren zijn dus vaak een kwetsbare en onzichtbare groep. Ze hebben op zich niet zo bijzonder veel mogelijkheden om van zich te laten horen. We stellen vast dat toch heel wat kinderen en jongeren de weg vinden naar het Kinderrechtencommissariaat. Een kleine duizend contacteerden de Klachtenlijn van het Kinderrechtencommissariaat. Ik stel vast dat het Kinderrechtencommissariaat zo dagelijks het verschil maakt voor vele kinderen en jongeren. Soms op enkele minuten tijd door een eenvoudige doorverwijzing of een advies, soms na langere tijd op basis van een uitgebreid klachtenonderzoek.

Van de kinderrechtencommissaris verwachten wij dat hij de stem van de kinderen en jongeren vertolkt. Niet alleen vandaag, maar het hele jaar door.

Ook al moet hij soms moeilijke boodschappen verkondigen. En ook al gaat hij daarmee in tegen de gangbare publieke opinie. We zoeken geen volgzame kinderrechtencommissaris, wel een die echt opkomt voor het belang van kinderen en jongeren.

Tijdens de 11 juliviering van dit jaar zei ik dat de volksvertegenwoordiger een luisterende en een opvoedende taak heeft. Wel vandaag heb ik alvast goed geluisterd.

Ik heb in de eerste plaats onthouden dat kinderen en jongeren heel wat klachten uiten over het gebrek aan informatie op maat. Ze hebben daardoor vaak het gevoel dat ze niet ernstig genomen worden. Ik ben er dan ook van overtuigd dat we als Vlaams Parlement op het vlak van het informeren van kinderen en jongeren nog een aantal stappen kunnen zetten. Misschien moeten we zelf als Vlaams Parlement een kind- en jeugd vriendelijke nieuwsbrief uitgeven over de beslissingen en activiteiten van het Vlaams Parlement die kinderen en jongeren raken? Ik hoop uiteraard dat de medewerkers van het Kinderrechtencommissariaat bereid zijn om hier verder mee over na te denken.

Ik onthoud in de tweede plaats dat kinderen regelmatig tussen de plooiën vallen van de sectoren die ten aanzien van kinderen en jongeren een grote verantwoordelijkheid hebben. Tussen onderwijs en welzijn bijvoorbeeld zijn de voorbije jaren al heel wat bruggen gebouwd, maar toch moeten we in de toekomst nog veel sterker op intersectorale samenwerking durven inzetten. Misschien moeten we het belang hiervan in een volgende legislatuur in de werking van de commissies van het Vlaams Parlement sterker weerspiegelen. Wales kan hier als inspirerend voorbeeld dienen. In de National Assembly van Wales werkt men net zoals bij ons met “Committees”. Een van de “Committees” is de “Children and Young People Committee”, een commissie die alle wet- en regelgeving op het vlak van onderwijs, jeugdzorg, welzijn en gezondheid verenigt. Dat kan voor het Vlaams Parlement een inspiratie voor de toekomst zijn.

Dames en heren,

Ik onthoud tenslotte dat kinderen en jongeren tussen de plooiën vallen van de verschillende verantwoordelijke overheden in ons land. We staan de komende tijd voor grote uitdagingen. De uitvoering van de zesde staats hervorming heeft ook op kinderen en jongeren een impact. Denken we maar aan de belangrijke oefening rond de regionalisering van het jeugdrecht. Het is aan ons, beleidsverantwoordelijken, om daarbij ook waakzaam te zijn voor het respecteren van de rechten van minderjarigen. Dat is niet altijd gemakkelijk en zeker niet altijd evident. Maar zoals ik al zei, een volksvertegenwoordiger heeft ook een opvoedende opdracht. En is het niet zoals Einstein al zei: “De enige verstandige manier van opvoeden bestaat erin een voorbeeld te zijn, desnoods een waarschuwend voorbeeld”.

Ik dank u voor uw aandacht.

Jan Peumans